

หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดพระพุทธศาสนาและจริยธรรม

สี่พี่น้อง

DCID LIBRARY

0000010739

ท 845.9134

ข 411 ค

ท.5

กระทรวงศึกษาธิการ

ระดับประถมศึกษา

พิมพ์แจกครั้งที่ ๑ จำนวน ๔๔,๐๐๐ เล่ม

พ.ศ. ๒๕๒๕

ผู้จัดพิมพ์ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

ISBN 974-10-0448-6

หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดพระพุทธศาสนาและจริยธรรม

ระดับประถมศึกษา

กรมวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทยมาช้านาน มีส่วนช่วยให้สังคมไทยอยู่ได้อย่างสันติสุข ช่วยส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมไทยตลอดมา กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความสำคัญของพระพุทธศาสนา และเห็นควรส่งเสริมให้นักเรียนและเยาวชนได้ยึดมั่น ปฏิบัติตามหลักธรรมโดยสม่ำเสมอ จึงได้มอบหมายให้กรมวิชาการจัดทำหนังสือเสริมประสบการณ์ขึ้น ในการจัดทำหนังสือดังกล่าว กรมวิชาการได้ขออนุมัติกระทรวงศึกษาธิการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่าน หนังสืออ่านเพิ่มเติม และหนังสืออ้างอิงเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาและจริยธรรม ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาชั้นคณะหนึ่ง ดังรายชื่อท้ายหนังสือนี้

หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดพระพุทธศาสนาและจริยธรรม ระดับประถมศึกษา เรื่อง สี่พี่น้อง นี้ นางยุพา นันทะไชย เป็นผู้เขียน และนางมาลินี ฝโลประการ เป็นผู้ตรวจ มีเนื้อหาที่มุ่งอบรมสั่งสอน ให้นักเรียนและเยาวชนเป็นผู้มีระเบียบวินัย และเป็นคนตรงต่อเวลา ซึ่งเป็นคุณธรรมที่สมควรปลูกฝังให้มีขึ้นในจิตใจของนักเรียนและเยาวชนของชาติเราเป็นอย่างยิ่ง

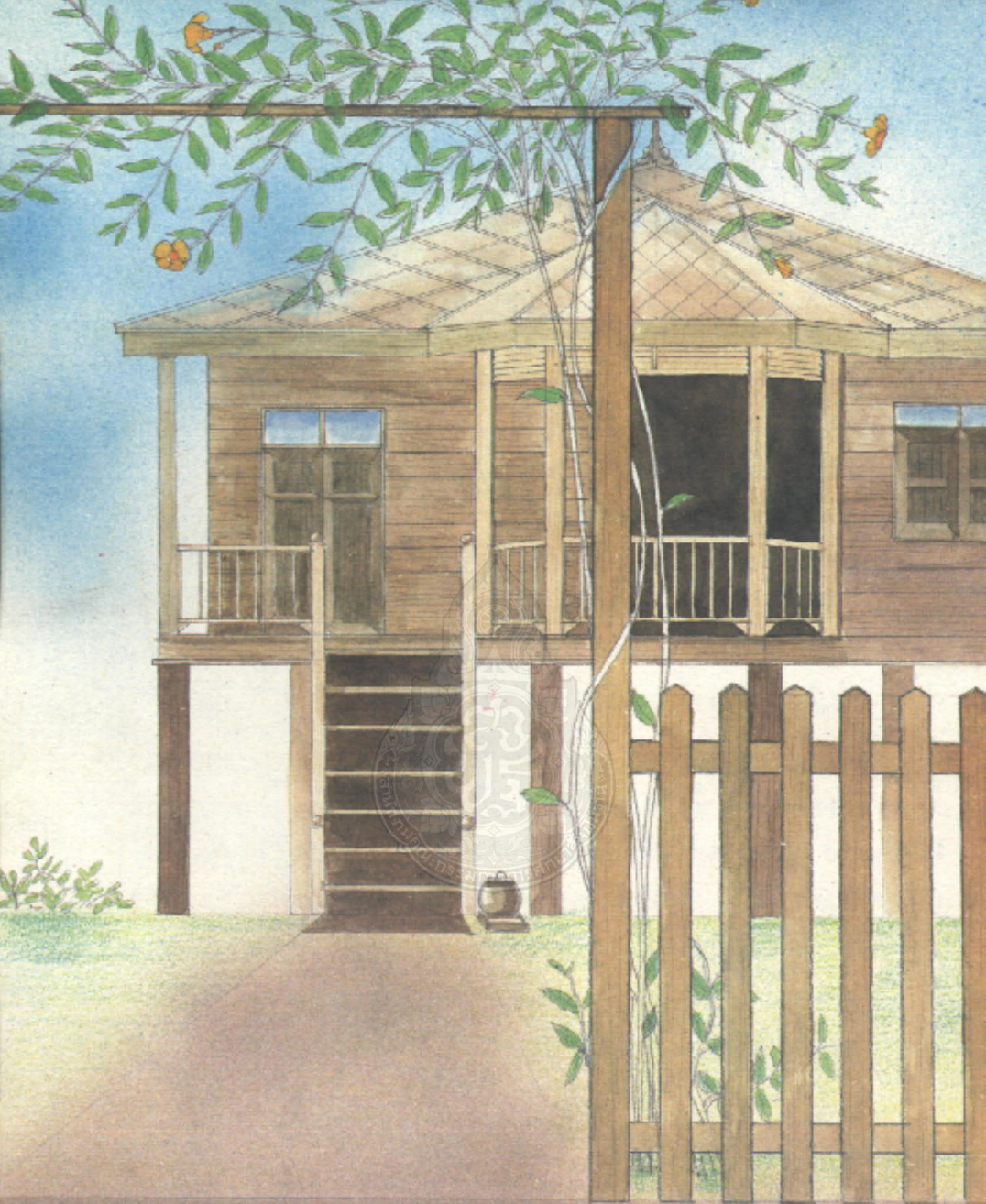
กรมวิชาการขอขอบคุณคณะกรรมการฯ ผู้เขียน และผู้ตรวจ ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้หนังสือเล่มนี้สำเร็จด้วยดีไว้ ณ โอกาสนี้

(นายวิเวก ปางพุทธพิงศ์)

อธิบดีกรมวิชาการ

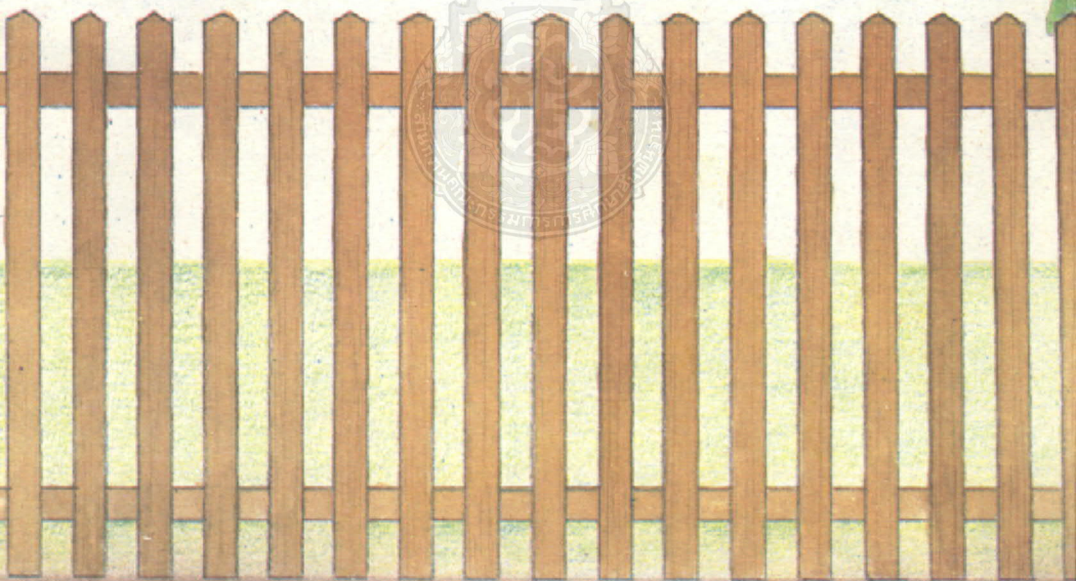
๑๓ สิงหาคม ๒๕๒๕

๑

นี่อยู่ที่บ้านของปู่กับย่า บ้านหลังนี้ปลูกมานาน...นานมาก
ตั้งแต่ฉันยังไม่เกิด ปู่ทำไร่ด้วยไม้ระแนง ทาสีขาว ย่าปลูกบานบุรี
สีเหลืองไว้ริมรั้วตลอดแนว รั้วสีขาว บานบุรีสีเหลือง ดูสดชื่นสะอาด
ตา น้ามองน้า

ถนนหน้าบ้านก็มีมานานพร้อมกับรั้ว ปู่ปู่อิฐแผ่นสี่เหลี่ยมบน
พื้นถนนเป็นระยะ รั้วกับถนนเป็นแนวยาวคู่กัน ย่าจะคอยเก็บใบ
และดอกบานบุรีที่ร่วง ไม่ให้รั้วเลอะเทอะ และไม่ให้นกสกปรก

...และเมื่อฉันเกิดมา...
...และเมื่อฉันเกิดมา...
...และเมื่อฉันเกิดมา...

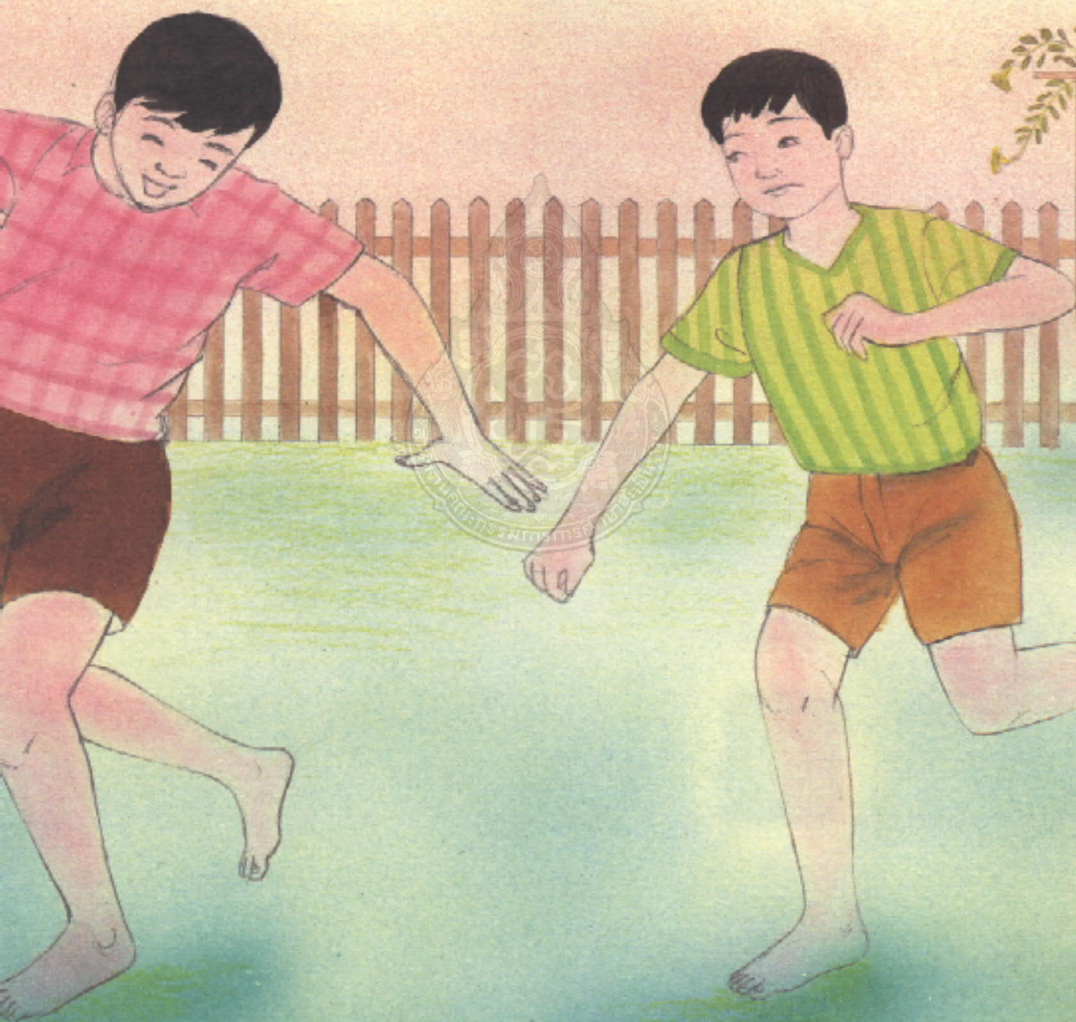
วันแล้ววันเล่า...ปีแล้วปีเล่า...เดือนแล้วเดือนเล่า... ปู่กับย่ายังคงรักษาบ้าน รักษาไร่ รักษาถนน ให้ดูสะอาดตาเป็นระเบียบน่าชม สมาชิกในบ้านเริ่มเพิ่มขึ้น ปู่ย่ามีหลานชายสามคนแล้วยังมีหลานสาวอีกหนึ่งคน นั่นเป็นคนโต โตที่สุดในจำนวนทั้งหมดหนึ่ง...น้อย...น้อย...นิด

พ่อกับแม่ย้ายไปทำงานต่างจังหวัด พ่อปิดเทอมเราจึงจะได้ไปเยี่ยมพ่อแม่กัน ฉันว่าวัยเด็กอยู่ที่ไหนก็สนุก เพราะวัยเด็กเป็นวัยที่สนุกสนานร่าเริง เราสี่พี่น้องรักกันเล่นกันทุกวัน ปู่ย่าเฝ้ามองดู

หลานเล่นซุกซนตามประสาเด็ก เด็กยังไม่รู้ว่าเล่นไม่ดีก็มีอันตราย
แต่ปู่ย่าก็คอยบอก คอยแนะ

ป็นรั้ว...ป็นต้นไม้...พลาดพลั้งตกลงมาแขนขาหัก เจ็บตัว

เด็ดดอกไม้... ขางเลอะมือเลอะเสื้อผ้า ถ้าเข้าตา ๆ จะบอด
ดอกไม้ไม่อยู่กับต้นสวยกว่าเก็บเอามาทั้ง ๆ ขว้าง ๆ

ออกไปวิ่งเล่นที่ถนน...เกะกะผู้คนที่เดินไปมา ถนนไม่ใช่ที่วิ่ง
เล่น ยิ่งถ้าเป็นถนนที่มีรถยนต์แล่นยิ่งอันตราย

เป็นวันนี้...แดดร้อนลมตก

ปู่ย่าเอาจีวรมาปูนั่งเล่นที่ริมรั้ว ย่าทำเม็ดแมงลักกับน้ำกะทิ
เม็ดแมงลักเป็นวัน ๆ คล้ายไข่กบ ฉันชอบใช้ฟันไล่ขบเม็ดแมงลัก
ให้แตกทีละเม็ดซึ่งยาก ถ้าขบไม่ดีก็ขบเอาล้น ขบเอากะพุงแค้น
เจ็บไปอีกนาน เม็ดแมงลักใส่น้ำกะทิอร่อยหอมหวาน

“ ฝีมือคุณย่าแสนยอด ” น้อยพูดพลางตักใส่ปากพลาง

“ อร่อยจังเลย... จริงไหมน้องนิค ” หน้อยถามพลางยกถ้วยขึ้น
ตักชดเอา ๆ พร้อมกับขยับหัวเข้าที่ขัดสมาธิขึ้น ๆ ลง ๆ

“ อร่อย... ” เสียงตอบที่ปนกับเม็ดแมงลักเต็มปาก

“ ฮะ...ฮะ...ฮะ...อะไรเอ่ยติดอยู่ที่แก้มน้อย ” ฉันขันจนอด
หัวเราะไม่ได้

“ ก็เม็ดแมงลักนะซี ทานได้ ”

“ จะกินจะอยู่ก็ให้มันมีระเบียบหน้อยเถอะ พ่อคุณแม่คุณ
ทั้งหลาย ” ย่าคงทนดูไม่ได้

“ นั่งกินแล้วยังเขย่าแข้งเขย่าขา ชดโศก ๆ ฮาก ๆ กินแต่
ปากยังไม่พอ ให้แก้มกินด้วย ไม่น่าดูเลย ”

หลานปู่หลานย่าอมยิ้มจ้องตากันกลั่นหัวเราะไว้เต็มที่ นี่ถ้า
 แม่อยู่คงถูกเอ็ด เพราะผู้ใหญ่ดูแม่ไม่ให้ทำหน้าที่เป็น แม่ฉันเป็น
 เด็กชายแต่เพราะเป็นหลานย่าฉันจึงต้องรู้ว่า...

เดินบนบ้านจะไม่เดินลงสันเท้า

หยิบของจากที่ไหนก็ต้องเอาไปไว้ที่เดิม

เสื้อผ้าที่หลับที่นอน ต้องเก็บให้เรียบร้อย

เวลาจะกินจะอยู่ ไม่ให้มูมมามเลอะเทอะ

ปู่เองก็รักความเป็นระเบียบเหมือนย่า มิน่าเล่าปู่จึงคู่กับย่า...

ปู่กับย่าบอกว่าจะไปงานบวชนาคที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี

“ไกลมาก อยู่ทางภาคใต้ ต้องค้างคืนไปในรถไฟ ” ปู่บอก

ป๊ายจะไปวันศุกร์ กลับ
วันจันทร์ ทุกคนต้องไปโรงเรียน
จึงไม่มีใครได้ไปสุราษฎร์ธานี
ด้วย

น้ำแก้วจะมาอยู่เป็นเพื่อน
พวกเรา น้ำแก้วใจดี ชอบเล่า
นิทาน ชอบทำขนม

“ไฮโย...” ทุกคนร้อง
ดีใจที่น้ำแก้วจะมา

ก่อนย้ายจะไป ย่ำสั่งแล้ว
สั่งอีก

“ผู้ใหญ่ไม่อยู่ เด็ก ๆ
จะไม่ชน ไม่ดื้อ ไม่รื้อของ ไม่
ทะเลาะกัน ไม่ป่วนรื้อ ไม่ไป
เล่นนอกบ้าน ไม่... ฯลฯ ”

“ตื่นเช้า ๆ ไปโรงเรียน
ให้ตรงเวลา เชื้อฟังกน้ำแก้ว ”

“ ครับ ”

“ ค่ะ ”

ทุกคนรับคำ

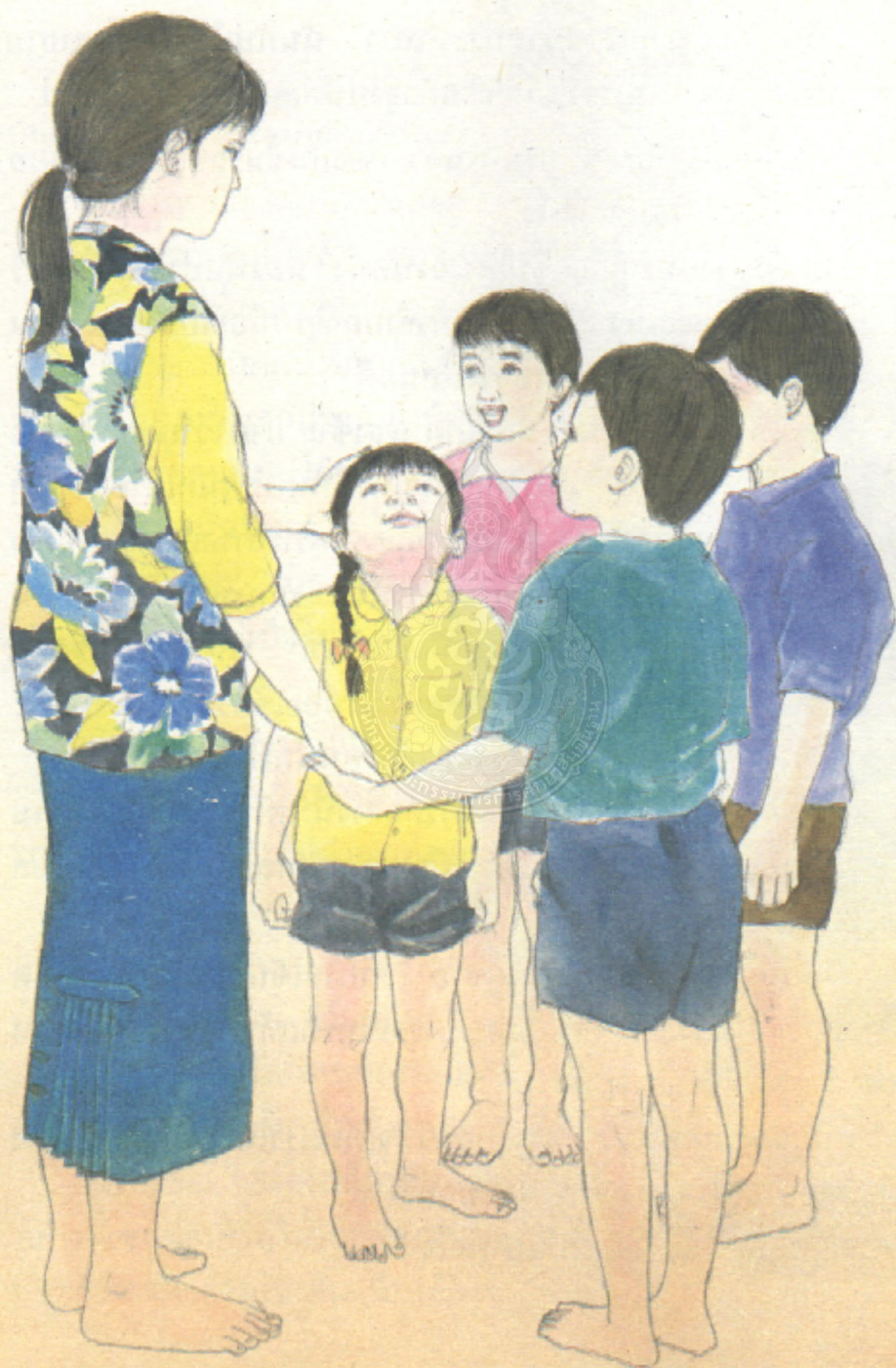
๒

ปู้ย่าไปแล้ว...น้ำแก้วก็มา น้ำแก้วของพวกเราเป็นผู้หญิง
เรียบร้อย น่ารัก พุดเพราะ ทุกครั้งที่พบน้ำแก้ว น้ำแก้วชอบรบผม
เวลาน้ำแก้วอยู่บ้านชอบนุ่งผ้าซิ่นเป็นทาง ๆ แต่ก่อนฉันไม่รู้จัก
ผ้าซิ่นจนกระทั่งได้ยีนย่ากับน้ำแก้วคุยกัน

ย่าชมน้ำแก้วว่าเป็นคนมีระเบียบเรียบร้อย สมเป็นหญิงไทย

ฉันเคยถามย่าว่า “ผู้หญิงไทย” เป็นอย่างไร ทำไมไม่ต้องบอก
ว่าสมเป็นหญิงไทย ฉันเลยได้รู้ว่า ผู้หญิงไทยนั้นก็มีกิริยามารยาท
เรียบร้อย จะยืน...จะเดิน...จะนั่ง...จะนอนก็นุ่มนวลสวยงาม จะ
พุดจากก็อ่อนหวาน แต่งเนื้อแต่งตัวก็เรียบร้อยมีระเบียบ ไม่รู้มั่ว
รุงรัง ไม่ทำท่าทางเก้งก้างเกะกะ ถึงฉันจะเป็นผู้ชาย แต่ฉันก็
ชอบผู้หญิงอย่างที่ย่าบอก

วันนี้เป็นวันเสาร์ พวกเราไม่ต้องไปโรงเรียน แต่เรากลับตื่นเช้า
กว่าวันที่ไปโรงเรียนเสียอีก ถ้าย่ารู้ย่าคงชมว่าพวกเราเป็นเด็กดี
ตื่นนอนแต่เช้า รู้จักเวลา ความจริงเป็นเพราะว่าน้ำแก้วจะพาพวกเรา
ออกไปเที่ยว แต่มีเงื่อนไขว่า เราต้องรับผิดชอบกับงานส่วนตัว คือ
“การบ้าน” และเตรียมจัดกระเป๋าเรียนให้เรียบร้อย

น้ำแก้วพาพวกเราขึ้นรถประจำทาง ฉันกับน้อยต่างพยายามช่วยตัวเอง ขึ้นไปบนรถก่อน น้ำแก้วจูงหน้อยและนิตตามขึ้นไป

“โอ้โฮ ตื่นเต้นตื่นะกรับน้ำแก้ว แย่งกันขึ้นรถอย่างนี้ ” น้อยผู้ชอบโลดโผนพุดกับน้ำแก้ว

มีพี่ผู้หญิงคนหนึ่งลุกขึ้นให้น้องนิตนั่ง น้องนิตประนมมือไหว้และกล่าวคำ “ขอบคุณค่ะ ” น้ำแก้วจึงบอกให้หน้อยไปนั่งด้วย ส่วนน้อยไม่ยอมนั่ง บอกว่า ยืนอย่างนี้สนุกดี

รถคันที่เราขึ้นมานั้นแล่นเร็วมาก แสงซ้าย แสงขวาอูตลุดน่ากลัว น้อยชอบใจมาก แต่น้ำแก้วบอกพวกเราให้เกาะพนักเก้าอี้แน่น ๆ คอยระวังอย่ามัวแต่เหม่อ อย่ามัวแต่คุย เพราะถ้ารถเบรกกะทันหันจะเสียหลักได้ เหมือนน้ำแก้วจะรู้ล่วงหน้า รถเบรกอย่างแรง คนแก่สองคนซึ่งนั่งอยู่หล่นไถลลงมานั่งบนพื้นรถ ฉันรู้สึกปวดข้อมือมากเพราะเกร็งไว้ หัวเข่าและข้อศอกของน้อยเขียวช้ำทันที เพราะไปกระแทกกับที่นั่งของคนโดยสาร เสียงคนบ่นพึมพำกันทั้งรถ

“อยากตายหรือไง วิ่งตัดหน้ารถอย่างนี้ ทางม้าลายมีก็ไม่ข้าม สะพานลอยมีก็ไม่ใช้ ช่างไม่มีระเบียบวินัยกันเลย ” คนขับรถเมล์ตะโกนขึ้น

คนที่ถูกกล่าวถึงเป็นเด็กผู้ชาย ลากรถเข็นบรรทุกสิ่งที่มีขวดน้ำอยู่สองสามลัง โชคดีที่เขาเหวี่ยงรถเข็นทิ้งแล้วตัวเองวิ่งขึ้นไปบนทางเท้า อีกนิดเดียวจริง ๆ ...

น้อยคงตื่นเต้นมากเพราะบอกว่าใจเต้นแรงเหลือเกิน น้ำแก้วดึงน้อยมาอยู่ในอ้อมแขน และบอกว่า

“ไม่มีอะไรแล้วจ๊ะ ไม่ต้องตกใจ ”

เมื่อถึงที่หมาย เสียงน้ำแก้วบอก “อย่าแย่งกันลงนะ เดินตามกันลงไปดี ๆ และยื่นคอยน้ำก่อน ”

น้ำแก้วจุมมือชิดและหนอยตามลงมา น้อยโยนตัวรถเมล์ทิ้งลงไปในที่ระบายน้ำใกล้ ๆ พอดีน้ำแก้วหันมาเห็น

“เราจะไม่ทิ้งของลงในที่ระบายน้ำกัน ” น้ำแก้วบอก

“ก็น้อยไม่อยากทิ้งบนถนนหรือบนทางเดิน เพราะครูบอกว่ามันทำให้บ้านเมืองสกปรก ถ้าน้อยทิ้งในที่มันจะได้ลอยตามน้ำไปเลย ” น้อยอดแย้งไม่ได้

“ครูของนิดบอกว่าไม่ให้ทิ้งของในที่ เพราะจะทำให้ท่อเต็มและน้ำท่วมได้ค่ะ ” นิดรีบสมทบทันที

“ใช่เอ๊ย ไม่เป็นไรหรอก ตัวรถเมล์อันเล็กนิดเดียวจะเต็มได้อย่างไร ”

เดินกันไป เลี้ยวกันไป น้ำแก้วเลยบอกว่า

“ถ้าเราทุกคนมัวแต่คิดว่า ไม่เป็นไร ผลร้ายมันก็เกิดขึ้นโดยเราไม่รู้ตัว คำนีกลับป็นน้ำจะเล่านิทานเรื่องไม่เป็นไรให้ฟัง ”

“น้ำแก้วครับ รถเมล์คันที่เราโดยสารมา คนขับรถขับไม่ดีเลยนะครับ ผู้โดยสารคงเจ็บกันหลายคน คนขับก็ไม่เห็นขอโทษเราเลย ” น้อยยังติดใจที่จะบ่น พร้อมกับยกข้อออกจันดูรอยซ้ำ

“คุณครูบอกว่าบริการของรถเมล์นั้นใช้เงินจากภาษีของประชาชน คนขับเขาก็น่าจะบริการให้ดี ๆ นะครับ ” ฉันทพูดขึ้น

“ใช่...ใช่... ยังต้องโทรศัพท์แจ้งองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ อย่างที่เขาเขียนไว้ที่ในรถ คนทำไม่ดีจะได้อปรับปรุงตัวเองเสียบ้าง ” น้อยรีบเสริมอย่างแข็งขัน น้ำแก้วอมยิ้มแล้วบอกว่า

“ แหม รู้สึกว่าหลานน้านี้เป็นพลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคมดีมาก เมื่อโตขึ้นและไปทำงานที่เป็นงานบริการประชาชนละก็ อย่าลืมสิ่งที่คุยกันไว้วันนี้เสียล่ะ ”

“ รับรองไม่ลืมครับ ” น้อยยืนยัน

มีชายตาบอดเดินอยู่ข้างหน้า เสียงไม้เท้ากระทบพื้นดัง แก๊ก แก๊ก แก๊ก พร้อมกับเสียงร้องขายล็อตเตอร์

“ นำสงสารนะคนน้ำแก้ว ตาเขมองไม่เห็น ” นิดพูดขึ้น

“ ทำไมเขาไม่ไปนั่งขอทานอย่างคนนั้นเล่าครับ ” หน้อยถามพร้อมกับชี้มือไปที่ชายหญิงสอง-สามคนที่นั่งเรียงกันอยู่ที่กำแพงตึก

“ ถ้าให้เด็ก ๆ เลือกเอาระหว่างการมาขายล็อตเตอร์ กับการไปนั่งขอทาน เด็ก ๆ จะเลือกเอาอย่างไร ”

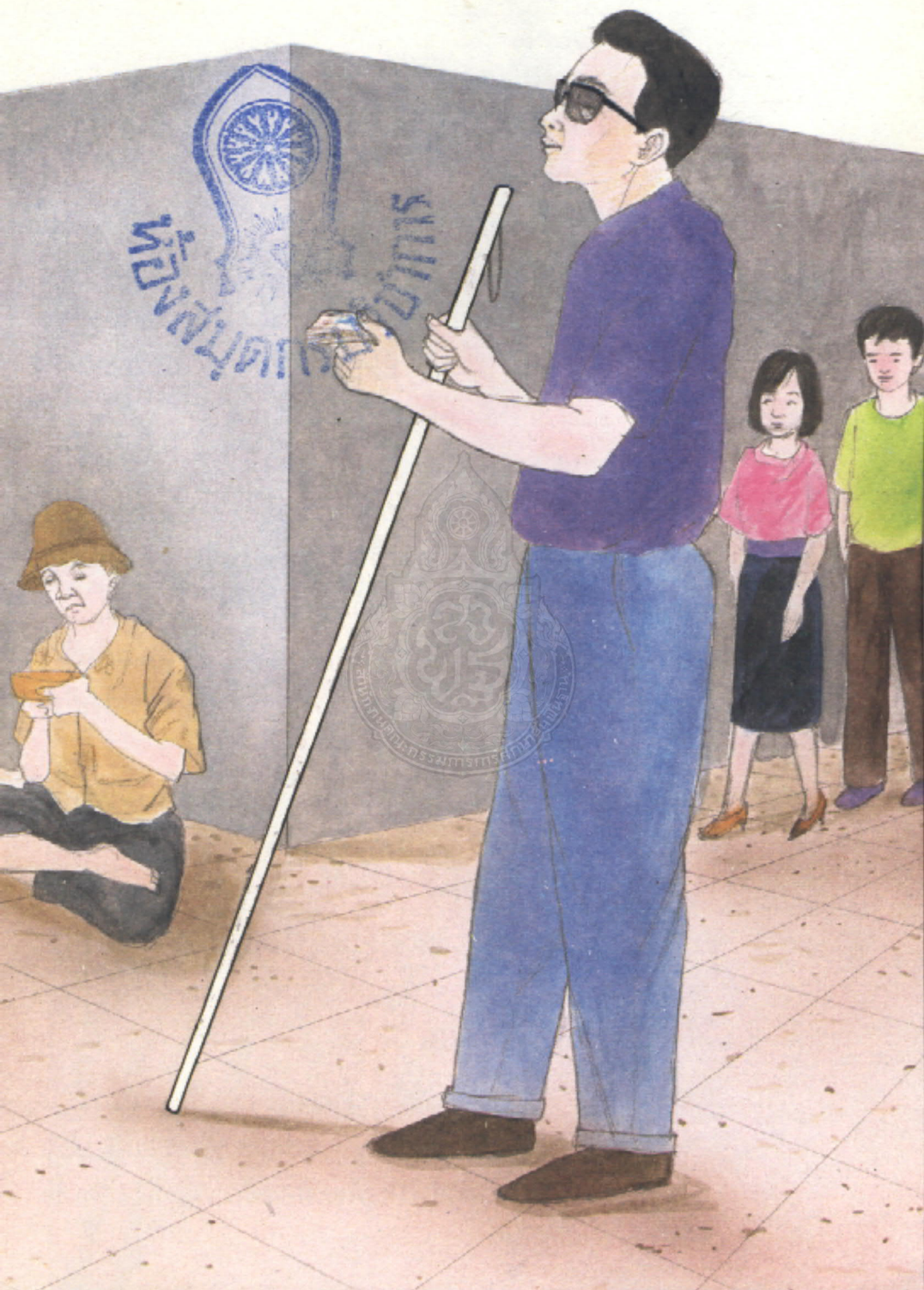
“ หนึ่งเอาขายล็อตเตอร์ เพราะครูบอกว่า คนที่ยังแข็งแรงควรช่วยเหลือตัวเองด้วยการทำงาน ”

“ น้อยก็เอาขายล็อตเตอร์ สนุกกว่าขอทาน ”

“ หน้อยเอนั่งขอทานดีกว่า เพราะถ้าเรตาบอดเดินไปไหนมาไหนไม่สะดวก ดีไม่ดีตกท่อเหมือนที่ปู่เคยเล่ายังแยะใหญ่ บางทีคนใจร้ายก็มาแย่งเงินไป ”

“ นิดไม่เอาทั้งสองอย่าง ”

“ แต่ลองคิดดูซิ ทำไมคนตาบอดคนนี้เขาจึงไม่ไปนั่งขอทานเหมือนคนตาดีสองสามคนนั้น ทำไมเขาไม่ยอมแพ้ทั้ง ๆ ที่เขาตาบอด ” น้าแก้วตั้งข้อสังเกต แล้วกล่าวต่อไปว่า

“นั่นแสดงว่าเขาเป็นคนที่น่าชมเชย เป็นคนขยัน เป็นคนกล้าหาญเป็นพระเอกของครอบครัวทีเดียว เขาไม่ทำตัวให้คนดูถูก แต่กลับเป็นตัวอย่างที่ดี มีแต่คนชื่นชม ”

“แต่คนขอทานงอมืองอเท้าขอเขากิน น่าละอายใจเต็มที่ บ้านเมืองไหนมีคนขอทานมาก ๆ ไม่ขยันทำมาหากิน บ้านเมืองอื่นเขาก็ดูถูก ไม่มีความสง่าผ่าเผย ขาดระเบียบขาดวินัยในบ้านเมือง ”

“ลองคิดดูซิ เราจะเป็ใครดีระหว่างสองฝ่ายนี้ ”

เดินไปคุยไปในที่สุดพวกเราทั้งสี่คนก็บ่นหิวน้ำ เพราะตามทางที่เราเดินผ่านมีร้านขายน้ำตั้งวางขายเป็นระยะ ๆ นอกจากร้านขายน้ำยังมีร้านก๋วยเตี๋ยว ร้านลูกชิ้นปิ้ง ร้านขนมจีน ร้านผลไม้หลายร้านทีเดียว มีทั้งเด็กทั้งผู้ใหญ่ซื้อกินกันทั้งนั้น

ฉันเคยสังเกตเห็นร้านขายของกินมีอยู่แทบทุกที่ และเคยคิดว่าสะดวกดีที่มีร้านขายของกินอย่างนี้มาก ๆ หิวเมื่อไรก็จะได้กินได้ทันที แต่น้ำแก็วกลับบอกพวกเราว่า

เราจะไม่ซื้อของที่วางขายตามรายทางอย่างนี้ เราจะไม่รับประทานของที่วางขายตามข้างถนน เราจะไม่เดินไปรับประทานไป เราต้องรู้จักอดทนไม่รับประทานพร่ำเพรื่อ

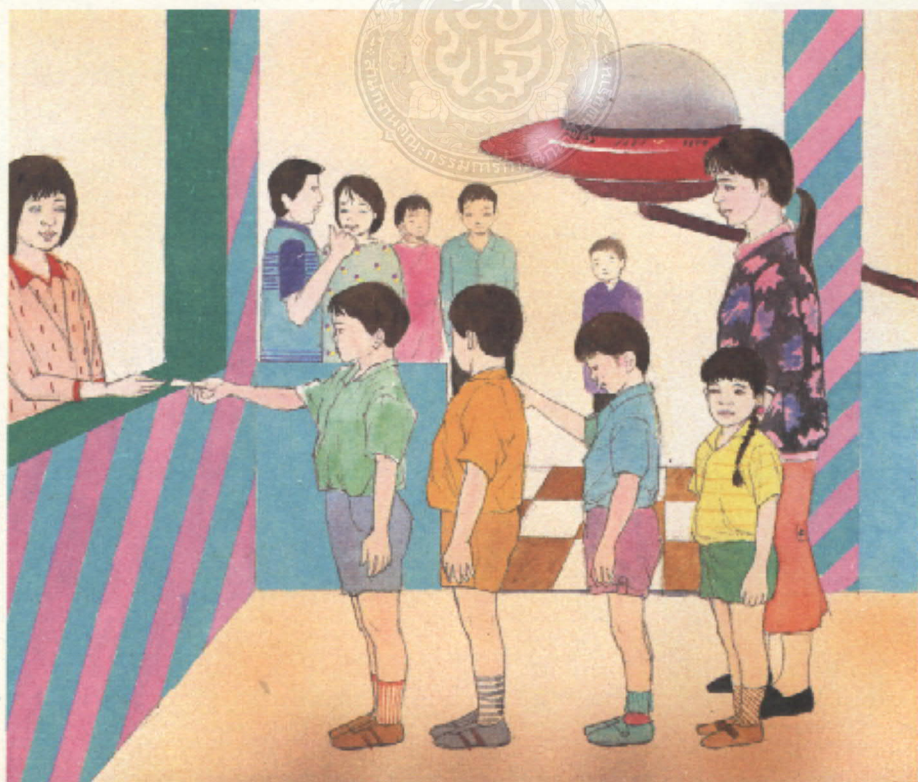
“ดูซิที่ป้ายรถเมล์ก็มีของกินขาย ที่กำแพงเต็กก็มีของกินขาย ปากซอยก็มีของกินขาย ทางขึ้นสะพานลอยก็มีของกินขาย ทำให้บ้านเมืองดูเลอะเทอะไปหมด ”

น้ำแก็วบอกว่าถ้าเราไม่อยากให้ใครว่าเราไม่มีระเบียบในการกิน เราต้องเลิกนิสัยเห็นแก่กินเป็นเรื่องใหญ่ และเลิกทำอะไรที่ตามใจตัวเองเสียที บางคนไม่มีความจำเป็นที่จะต้องซื้อแต่แพঁใจตัวเอง

พอเห็นของน่ากินก็อดซื้อไม่ได้ เห็นของใช้ เสื้อผ้า สวกล้อตา
ล่อใจก็อดซื้อไม่ได้ ทั้ง ๆ ที่ไม่จำเป็น

น้ำแก้วพาพวกเราเข้าไปที่ห้างสรรพสินค้าใหญ่แห่งหนึ่ง และ
บอกว่า “เราจะเล่นเครื่องเล่นไม่เกินครึ่งชั่วโมง และจะได้ซื้อของ
คนละไม่เกิน ๒๐ บาท ”

ที่นี่...ไม่รู้ว่ใครต่อใครมากมายไปหมด ตรงบริเวณที่มีเครื่องเล่น
มีเด็กมากกว่าผู้ใหญ่ ที่ไหนมีคนมากมาย ที่นั่นมักจะเห็นแต่ความ
เบียดเสียด ยื้อแย่งกัน ฉันทพยายามจะทำตามที่ครูเคยสอนว่าให้รู้จัก
คิว รู้จักตามลำดับก่อนหลัง แต่บางคนที่เป็นผู้ใหญ่ก็แย่งฉันท
เด็กบางคนเบียดฉันท น้ำแก้วบอกให้เรายืนเข้าแถวซื้อบัตรเราตัวสูง
ไล่ ๆ กัน ฉันทยืนหน้าสุดน้องนิตยืนหลังสุด

มีผู้ใหญ่หลายคนซื้อมอมที่พวกเราและชมเสียงดัง ๆ

“ แหม คุณ น่ารักดีนะ ตัวแค่นี้รู้จักเข้าแถวซื้อตัว น่าจะเป็นแบบโฆษณาทางโทรทัศน์ให้คนดูเป็นตัวอย่าง ”

เราคงหน้าบานกันทุกคน เพราะฉันรู้สึกยึดตัวขึ้นตรง และอมยิ้มกับน้ำแก้ว

“ เชิญครับ เชิญ เหลือเวลานาทีทองไม่นานนัก ช่วงนี้มีสินค้าราคาพิเศษมากมาย จากราคา ๑๐๐ บาท เหลือเพียง ๓๐ บาทเท่านั้น ”

ตรงบริเวณที่มีเสียงประกาศดังกล่าว ผู้คนเบียดเสียดกันแน่นมาก แน่นจนเด็กเล็ก ๆ อย่างพวกเรา มองไม่เห็นว่าเขาขายอะไรกัน นอกจากเห็นผู้ชายบ้างผู้หญิงบ้าง ต่างหยิบต่างดึงเสื้อผ้าออกมาจากตรงที่คนแน่น ๆ นั้น

น้ำแก้วบอกพวกเราว่า ถ้าเราไม่มีความจำเป็น ถึงของเหล่านั้นจะขายถูกอย่างไรก็ไม่ควรซื้อ

“ เราต้องรู้จักเลือกใช้เงินให้เป็น โตะขึ้นจะได้ไม่ลำบาก ”

บ่ายมากแล้วที่เรากลับบ้าน รถไม่แน่นเหมือนตอนไป ทุกคนได้นั่ง นิดหลับปุ๋ยอยู่ใกล้ ๆ น้ำแก้วคงเป็นเพราะเพลียมาก คนขับรถคันนี้ขับรถดีกว่าคันที่เรานั่งมาตอนเช้า ไม่แซงซ้ายแซงขวาขวางทางรถคันอื่น ฉันเคยได้ยินปู่บ่นว่า รถติดเพราะคนขับรถไม่เป็นระเบียบ จอดรถไม่เป็นระเบียบ ไม่ทำตามกฎจราจร กอຍคุณะ...ถ้าฉันโตะขึ้นฉันจะไม่ทำอย่างนั้นเป็นอันขาด

คืนนี้น้ำแก้วกับพวกเราออกมานั่งเล่นที่ระเบียงหน้าบ้าน พระจันทร์

สว่างเกือบเต็มดวง ดอกมะลิข้างบ้านบานส่งกลิ่นหอม น้ำแก้วชวนพวกเราไปเก็บใส่ขัน แล้วสอนให้เราเสียบกับก้านมะพร้าว น้ำแก้วเสนอให้พวกเราลองแข่งกันว่า มะลิเสียบก้านมะพร้าวของใครจะสวยกว่ากัน น้อยประท้วงว่างานดอกไม้แบบนี้เป็นงานของผู้หญิง แต่น้ำแก้วบอกว่าไม่ใช่

จริงอย่างน้ำแก้วว่าเพราะฉันเคยเห็นผู้ชายขายดอกไม้ ผู้ชายตัดเสื้อผ้า ผู้ชายทำอาหาร

ครูก็เคยสอนว่า งานใดที่สุจริตทุกคนควรภูมิใจ เดียวนี้ผู้หญิงกับผู้ชายไม่ควรมาเกี่ยงงานกันทำแล้ว

น้ำแก้วยังบอกว่า ผู้ชายที่สามารถทำงานที่ละเอียดเรียบร้อยได้ดึ้นนั้น กลับนำชมถึงความพยายามของเขา

คงเป็นเพราะลูกของน้ำแก้ว เพราะสามหนุ่มน้อย ซึ่งรวมถึงฉันด้วย บรรจงเสียบดอกมะลิกันเต็มที่ กว่าจะเต็มทั้งก้าน ก็ใช้เวลานานพอควร มะลิเสียบก้านมะพร้าวไหวลู่ไปตามน้ำหนักดอก เมื่อรวมกันหลาย ๆ ก้านดูอ่อนช้อยสวยงาม หอมกรุ่น อันที่เป็นของหน้อยสวยที่สุด เพราะหน้อยเข้าใจเลือกดอกมะลิที่บ้านเสียบที่โคนก้านแล้วไล่เรียงขึ้นไปจนถึงดอกตูมตรงปลายก้าน

“งานสิ่งใดถ้าเราทำให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ก็จะมีแต่ความงดงามน่าดูน่าชม ” น้ำแก้วตัดสิน

น้องนิศรีบทวงนิทานที่น้ำแก้วบอกว่าจะเล่าให้ฟัง นิทานเรื่องไม่เป็นไรที่น้ำแก้วเล่า น้ำแก้วบอกว่าเอามาจากนิทานคติธรรม น้ำแก้วเล่าว่า...

๓

ในเมืองพาราณสี มีช่างไม้หลายร้อยครัวเรือนอพยพหนีภัยไปอาศัยอยู่ที่เกาะแห่งหนึ่งกลางมหาสมุทร อยู่กันด้วยความสุขสำราญแรกมาอยู่ ต่างก็ปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมของหมู่คณะอย่างเคร่งครัด รักษาความสะอาด ไม่ทำสกปรกเลอะเทอะบนเกาะนั้น ต่อมาบางคนมีนิสัยมักง่าย เอาความสะดวกเป็นประมาณ เห็นแต่ความสนุกสนานเป็นที่ตั้ง พวกกันทำสุรายาเมาขึ้นดื่มกันครั้นเครง ครั้นเมามายเข้าไปก็ขาดสติไม่นึกถึงวัฒนธรรม นึกจะบ้วนก็บ้วน นึกจะถ่มก็ถ่ม บางทีก็อาเจียนทิ้งไว้ บางทีเทศอาหารทิ้งเรี่ยราดไว้ นิสัยมักง่ายก็กระจัดกระจายไป ทำให้เกิดสกปรกโสโครกขึ้นมากมาย พวกที่เคร่งครัดในวัฒนธรรมก็ยังมีและมีจำนวนพอ ๆ กัน เห็นพวกไม่มีวัฒนธรรมโสมมมากก็แยกไปอยู่อีกพวกหนึ่ง และมีหัวหน้าคนละฝ่าย

เกาะนั้นปรากฏว่าเป็นกรีฑาสถานของเทวดา ชั้นแรกเทวดาเห็นมนุษย์มาอาศัยได้ปฏิบัติมีวัฒนธรรมดี ก็ไม่ว่าไร ครั้นพวกมนุษย์ทำโสโครกขึ้นเทวดาก็รังเกียจ มีความเกลียดชังมนุษย์มาก จึงประชุมกันคิดจะชำระล้างเกาะให้หมดโสโครก โดยจะบันดาลให้น้ำท่วมเกาะจนพวกมนุษย์จมน้ำตายหมด กำหนดทำการในวันเพ็ญที่จะมาถึง

มีเทวดาองค์หนึ่งสงสารมนุษย์ กลัวจะจมน้ำตายเสียหมดจึงมาสำแดงตนให้ปรากฏแก่มนุษย์ในเวลาเย็น บอกให้รู้ตัวว่าอีก ๑๕ วันที่เกาะนี้จะล่มเนื่องจากเกิดน้ำท่วมใหญ่ เพราะเทวดาจะล้างเกาะให้สะอาด ตนสงสารจึงมาบอกให้รู้ตัวไว้แล้วจะได้คิดอ่านหนีไปจากเกาะนี้ พอเทวดาพูดดังนั้นแล้วก็หายวับไป

มีเทวดาองค์หนึ่งแค้นมาก คิดจะผลาญชาวเกาะให้จมน้ำตายหมด ได้มาสำแดงตนให้ชาวเกาะเห็นแล้วพูดว่า “ที่เทวดามาบอกพวกท่านเมื่อกี้นี้ว่าจะเกิดน้ำท่วม ให้พวกท่านหนีไปเสีย นั้น ท่านอย่าไปเชื่อ ไม่จริงดอก เขาเกลียดท่าน ไม่อยากให้อยู่บนเกาะนี้ เขาจึงหาวิธีไล่พวกท่าน ที่จริงไม่มีภัยอะไรดอก อย่างกลัวเลย รื่นเรื่งบันเทิงใจสนุกสนานกันให้เต็มที่เหมือนเคยเถิด ”

พวกมนุษย์เมื่อได้ฟังเทวดาพูดแย้งกันดังนั้น ก็ลังเลใจไม่รู้จะเชื่อข้างไหน ในทันใดนั้น หัวหน้าพวกที่ไม่มีวัฒนธรรมก็ประกาศออกมาว่า “พวกเราทั้งหลาย อย่าไปเชื่อเทวดาองค์ที่บอกว่าจะมีภัยเลย ไม่เป็นความจริง มาดูเราเล่น น้ำจะท่วมเกาะได้อย่างไร ไม่เห็นมีทางเลย เรื่อยู่มากจนมีลูกเต็มบ้านหลานเต็มเมืองแล้วไม่เคยปรากฏเลย เชื่อเทวดาองค์ที่บอกว่าไม่เป็นไรดีกว่า เพราะท่านรักพวกเราอยาก

ให้เราสบายกลัวเราจะเดือดร้อน จึงได้มาบอกพวกเราให้คลายใจหายเป็นทุกข์ เราควรเชื่อท่าน ท่านว่าไม่เป็นไรก็ต้องไม่เป็นไรแน่ ”

ฝ่ายพวกหัวหน้าที่เคร่งครัดในวัฒนธรรม ได้ฟังคำพูดของอีกฝ่ายหนึ่ง พูดเอาง่ายๆ ดูหมิ่นหมั่นก จักพากันเป็นอันตรายเสียเปล่าๆ จึงได้พูดขึ้นว่า “ ฟัน้องทั้งหลาย เทวดาทั้งสองพูดแย้งกัน องค์หนึ่งพูดว่าจะมีภัย องค์หนึ่งพูดว่าไม่เป็นไร ไม่มีภัยอะไร ว่าที่จริงแล้ว เราไม่ควรฟังไว้ทั้งสอง เพราะเราเป็นมนุษย์ หูสั้น ตาสั้น ปัญญาแคบ ไม่อาจหยั่งรู้ยังเห็นการณ์ไกลได้กว้างขวาง เราจึงควรฟังไว้แล้วไตร่ตรองให้รอบคอบ ความจริงพวกเรายู่กลางเกาะมีน้ำล้อมรอบ น้ำทะเลอาจกำเริบได้ พวกเราควรสามัคคีกันเป็นเอกฉันท์ ร่วมแรงกันหาทางปลอดภัยโดยเร็วเถิด พวกเราจงมาร่วมกันจัดแจงแต่งเรือสำเภาให้พอเพียงที่จะบรรทุกพวกเราให้หมด พร้อมทั้งเครื่องอุปโภคและเสบียงอาหาร ถ้าคำของเทวดาองค์แรกจริง พวกเราก็จะได้อาศัยเรือที่เตรียมไว้ หนีไปให้ทัน ถ้าคำของเทวดาองค์หลังจริงเราก็เก็บเรือไว้ใช้ หรือใช้เป็นยานพาหนะสำหรับติดต่อไปมาค้าขายที่อื่นๆ ก็ได้ ไม่เสียผลทั้งสองทาง คำของเทวดาทั้งสองเป็นอันว่าเราปฏิบัติตามแล้วเต็มกำลัง พวกเราย่อมมีความสุขสนุกสนาน เพลิดเพลินกันอยู่เลย ทางที่ปลอดภัยของพวกเรายังไม่มี หลักประกันภัยของพวกเรายังไม่ได้เตรียม จะว่าไม่เป็นไรไม่ได้ เราเตรียมพร้อมไว้นั้นแหละจะอุ่นใจ ”

เมื่อหัวหน้าบอก ชาวเกาะที่เคร่งครัดในวัฒนธรรมก็เห็นชอบด้วย ส่วนพวกที่ไม่เคร่งครัดก็ไม่เห็นด้วย กลับพูดเป็นเชิงแย้งว่า

“เออแนะท่านช่างคิดคาดการณ์ไกลจริง พอแ่ว่วว่าจะมีภัยเท่านั้น ก็เอามาคิดเสียเป็นวรรคเป็นเวร ดูช่างฉลาดเสียจริง ๆ เราจะไปคิดเตรียมการให้เหน็ดเหนื่อยทำไม สบายอยู่แล้วไม่ชอบ จะไปหาทางให้ลำบากทำไมกัน พวกข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย พวกท่านอยากจะไปก็ไปเถิด จัดแจงต่อเรือต่อแพกันตามความคิดเถิด พวกข้าพเจ้าไม่ต้องการเรือแพ เอาไปทำไมกัน อยู่บนเกาะก็สบายแล้ว อาหารกับบริบูรณ์ สุราเมรัยก็มีดื่ม จะมาขู่ให้ทั้งไปนั้นไม่มีวันเชื่อละ

หัวหน้าพวกเกรงครัดวัฒนธรรมเห็นว่าอีกฝ่ายหนึ่งเอาแต่ความมั่งง่าย ไม่ยอมเห็นด้วยก็จนปัญญา ด้วยความระมัดระวังจึงให้พวกเชื้อถือ จัดการต่อเรือสำเภตามความคิดของตน เสร็จเรียบร้อยแล้วก็พาลูกเมียของตน ๆ ลงไปอาศัยอยู่ในเรือ เอาเรือเป็นบ้านที่เดียว

ครั้นถึงวันเพ็ญ ทะเลก็เกิดคะนองเป็นละลอกคลื่นเสียงลมพัดดังสนั่นหวั่นไหว ในไม่ช้าน้ำก็ท่วมเกาะโดยตลอด พวกที่เตรียมเรือไว้ก็ปล่อยเรือออกจากเกาะ กระแสคลื่นก็พาเรือออกสู่ทะเลลึก พอได้ลมดีก็กางใบแล่นพ้นจากอุทกภัย ฝ่ายพวกที่เห็นไม่เป็นไร เวลาคลื่นซัดน้ำท่วมขึ้นมากำลังนั่งคุยกินเหล้าเมายากันอย่างสนุกสนาน เห็นน้ำท่วมเพียงหัวเข่าก็พากันหัวเราะพูดว่า “แค่นี้เท่านั้น จะเป็นไรไป พวกนั้นขี้ฉลาดไม่เข้าใจเรื่อง ” พอน้ำท่วมสูงถึงเอว พวกนั้นก็ยังว่า “แค่นี้ไม่เป็นไร ” พอน้ำท่วมบ้านก็ตกใจคราวนี้เสียงที่เคยพูดว่า “ไม่เป็นไร ” ก็เงียบกริบ น้ำก็ท่วมจั้น ๆ จนถึงขั้วลำตาล พวกไม่เป็นไรก็ถึงความพินาศ จมน้ำตายหมด

พอนิทานจบลง น้อยรีบพูดทันทีว่า “ต่อไปนี้น้อยจะไม่พูดคำว่า ‘ไม่เป็นไร’ บ่อยๆ เพราะเดี๋ยวน้ำท่วมเมืองเราเหมือนในนิทาน ”

“ นิดก็จะเป็นคนมีวัฒนธรรมและมีวินัยเหมือนชาวเกาะฝ่ายที่มีวินัยค่ะ ” น้องนิดเสริม

“ แต่น้ำแก้วครับ คนพวกที่ดีก็ยิ่งแพ้พวกที่ไม่ดีเลยนะครับ ถึงน้อยจะพยายามทำให้ดี รักษาระเบียบวินัย ทำตามสิ่งที่ครูสอนหรือผู้ใหญ่สอน น้อยคนเดียวก็น่าทำให้บ้านเมืองดีขึ้นไม่ได้หรอกครับ ” น้อยแย้งตามประสานช่างสงสัย

“ ดีเหลือเกินที่น้อยพูดกับน้ำอย่างนี้ น้ำจะได้ช่วยให้เด็ก ๆ เข้าใจได้ถูกต้องเสียที เพราะหลาย ๆ คนมักคิดอย่างน้อย ”

“ เราจะคิดอย่างที่น้อยว่านั่นไม่ได้ เพราะแสดงว่าเรายอมแพ้ที่จะทำความดี แม้จะมีคนอื่นทำไม่ดีหลายคน แต่เราก็คงมีความตั้งใจที่จะทำความดี ถ้าเราทุกคนคิดอยู่แต่ว่า แม้เราเพียงคนเดียวเราก็จะทำความดี เราจะทำตามกฎกติกาหรือข้อตกลงที่วางเอาไว้ เราคนหนึ่ง ๆ คิดอย่างนี้ เมื่อรวมกันเข้าหลาย ๆ คน ก็จะช่วยให้บ้านเมืองดีขึ้นอย่างแน่นอน ”

น้ำแก้วบอกให้ทุกคนไปเตรียมตัวเข้านอนได้แล้ว เพราะพรุ่งนี้ น้ำแก้วจะพาพวกเรานั่งรถไฟไปเที่ยวน้ำตกมวกเหล็กกัน ด้วยความตื่นเต้นดีใจในเรื่องนี้ น้อยรีบบอก

“ งั้นกันนี้ น้อยไม่สวดมนต์สักคืนนะครับ เพราะเดี๋ยวตื่นไม่ทัน ”

“ ไม่ได้ ไม่ได้ คุณปู่เคยบอกไว้ให้เป็นประจำ ที่กุยที่เล่น ยังทำได้ไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย ทำไมจะสวดมนต์ให้เป็นประจำทุกวัน ต้องมีข้ออ้างอันโน้นอันนี้ ” นิดทำเสียงราวกับเป็นคุณปู่เสียเอง

“ พี่น้อยก็ใช้บทย้ออย่างเพื่อนหน่อยซี ” น้อยเสนอ

“ ย้อยงัไง ” น้อยชักสนใจ

“ เพื่อนน้อยเขาบอกว่าถ้าเราจีเกียจสวด เราก็กราบแล้วพูดว่า สวดเหมือนเมื่อคืนวานครับ ”

น้ำแก้วหัวเราะก๊ิก และบอกว่า “ จั้นถ้าใครมาขอสวาทก็น้ำละก็น่าจะบอกว่าให้ไปแล้วเมื่อวาน เอาไหม ”

“ จำวันะคะ เราต้องหัดเป็นคนที่มีระเบียบวินัยในตัวเองให้ได้ก่อน อย่ามีข้อบกพร่องกับตัวเองบ่อย ๆ จะเคยตัวกลายเป็นคนเข้าข้างตัวเองตลอดเวลา เราสวดมนต์เพราะเรารักพระพุทธเจ้า เราระลึกนึกถึงพระคุณของพระองค์ เราเชื่อฟังคำสอนของพระองค์ เราก็ต้องแสดงด้วยการสวดมนต์นึกถึงท่านเป็นประจำ เพราะฉะนั้นนี่...”

“ ต้องสวดมนต์ ” ทุกคนตอบพร้อมกัน

๔

มันเป็นเรื่องแปลกแต่ก็จริงที่ว่า ถ้าวันไหนจะได้ไปเที่ยว หรือเป็นวันหยุด เรามักตื่นนอนได้เองโดยไม่ต้องมีใครปลุก แต่ถ้าวันไหนต้องไปโรงเรียนละก็ ทำไมจึงอยากนอน ฉันก็รู้นะว่ามันเป็นนิสัยที่ไม่ดี ไม่ดีเอามาก ๆ

ตัวฉันเองจะต้องเป็นตัวอย่างให้น้อง ๆ เห็น จึงจะสอนน้อง ๆ ได้ เพราะฉะนั้นฉันจึงตื่นนอนก่อนใคร ๆ ทุกวัน เรื่องนี้คุณย่าชมฉันอยู่เสมอ วันนี้ก็เช่นกัน ฉันปลุกน้องทุกคน น้ำแก้วคงปลุกนิดแล้วเพราะนอนด้วยกัน

“เร็ว ๆ ๆ ... เดี่ยวตรรถไฟ อดไปน้ำตก ”

“ยังไม่ทันจะขึ้นรถไฟเลย จะตกลงมาได้ยังไง ” น้อยบัวเงย
ตอบ แต่ก็รีบลุกขึ้น

เรามาถึงสถานีรถไฟ ๑ โมงเช้า มีคนเดินขวักไขว่ไปมามากมาย
น้ำแก้วไปยืนต่อแถวซื้อตั๋วรถไฟที่ช่องขายตั๋ว เขามีราวเหล็กกัน
เป็นช่อง ๆ เฉพาะคน จึงไม่มีใครแย่งหรือเบียดกัน

ตอนที่ฉันไปดูหนัง เขามีช่องกันอย่างนี้เหมือนกัน แต่คนก็
เบียดกันและบางทีก็ฝากให้คนอื่นยื่นข้างหน้าช่วยซื้อให้ ฉันเคยไป
โรงพยาบาลกับคุณปู่ ฉันก็เห็นเขาแย่งกันเบียดกัน บางทีก็มีคน
แฉง แม้จะมีป้ายเขียนบอกว่า “กรุณายืนเข้าแถวตามลำดับก่อน
หลัง ” คนก็ไม่สนใจ ฉันว่า ถ้าฉันโตขึ้น ฉันจะเป็นคนหนึ่งที่ไม่ทำ
อะไรที่ฝืนระเบียบอย่างนั้นเป็นอันขาด

สักครูหนึ่งน้ำแก้วก็พาพวกเราไปขึ้นรถไฟ รถไฟขบวนที่จะไป
น้ำตกมากเหล็กจอดอยู่ในชานชาลาที่ ๕ เราเลือกที่นั่งได้สะดวก
เพราะคนยังไม่มาก

“เห็นไหมคะ ถ้าเรามาก่อน เราก็ไม่ต้องรีบร้อน ถ้าเราผิดเวลา
รถไฟขบวนนี้ก็ไปแล้วไม่รอเรา เราก็ตกรรถไฟ อดไปเล่นน้ำตก ” น้ำแก้ว
พูดขึ้น

“งั้นเราก็คอยรอตกันไปซิคะ ” นิดเสนอ

“รถไฟเขาออกตามเวลาที่กำหนด รถบางขบวนที่เดินทางไกล ๆ
วันหนึ่ง ๆ อาจจะมีเพียงเที่ยวเดียว หรือสองเที่ยวเท่านั้น ถ้าเรา
พลาดเที่ยวนี้ เราก็ต้องเสียเวลาคอยเที่ยวต่อไปอีกนานเป็นชั่วโมง ๆ

ซึ่งบางทีก็อาจไม่มีอีกแล้วในวันนั้น อย่างรถขบวนที่ไปน้ำตกนี้ก็จะ มีเพียงขบวนเดียว ”

“ แสดงว่าเราโชคดีที่มาทัน ” หน้อยว่า

“ มันไม่ขึ้นอยู่กับโชคดี หรือโชคไม่ดีหรอก มันอยู่ที่ว่าเราเป็น คนรู้จักเวลาแค่ไหน และเป็นคนตรงต่อเวลาแค่ไหนต่างหาก ” น้ำแก้ว อธิบาย

“ ดูโน่นซีคะ เราเห็นหลาย ๆ คนที่นั่งก็มี นอนก็มีอยู่ที่ชานชาลา บางคนก็อุตส่าห์ขอมมากอย แต่บางคนก็พลาดแล้วก็ต้องเสียเวลา รอคอยต่อไป เห็นเด็กกลุ่มนั้นไหม วังตึกตัก ๆ จะมาขึ้นรถขบวน เรา คงจะไปที่ได้เดียวกับเรา ” น้ำแก้วพูดพลางชี้ให้ดูกลุ่มเด็กวัยรุ่น ชายหญิงที่วิ่งตรงมายังรถขบวนที่เรานั่ง

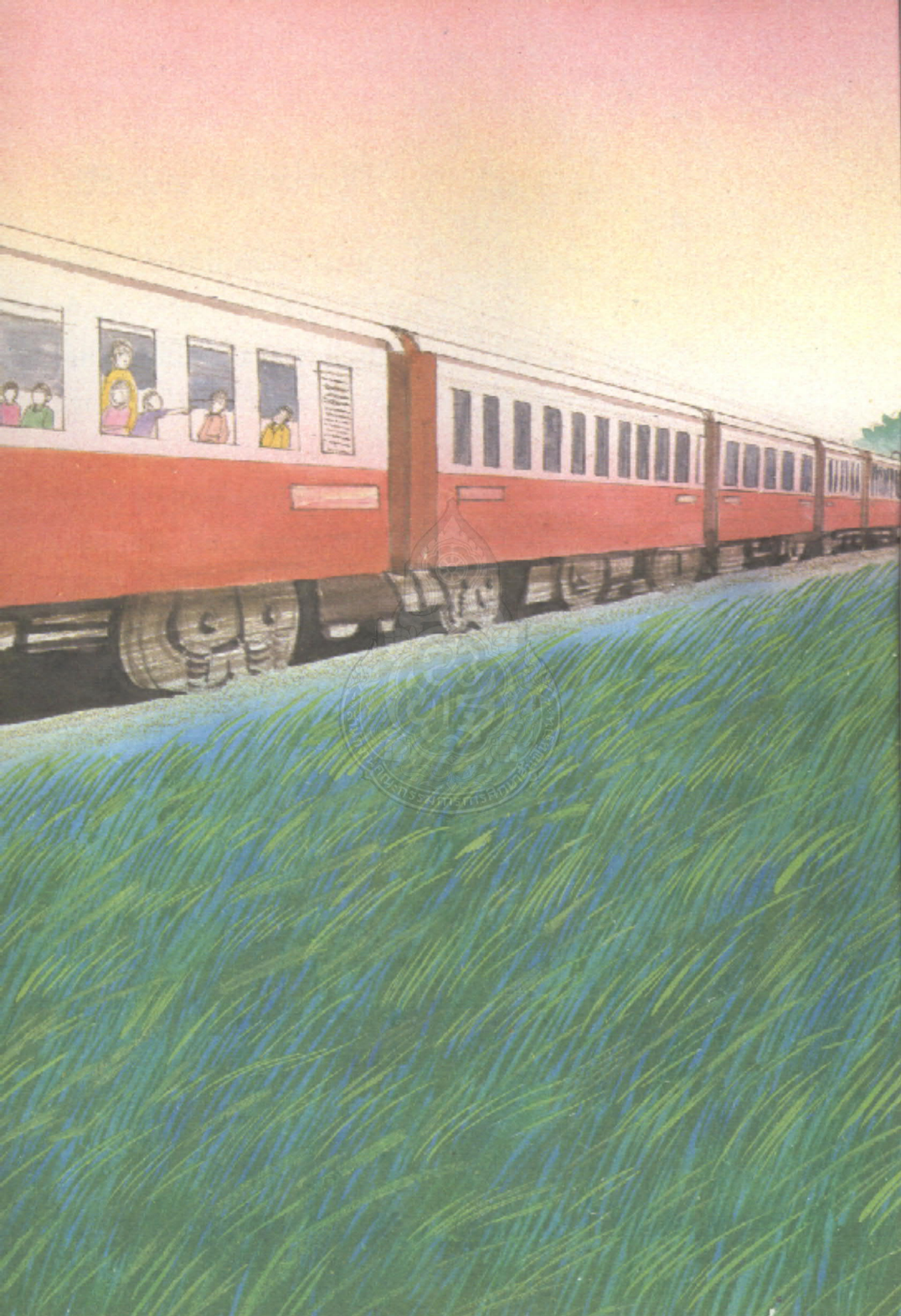
รถไฟเริ่มเคลื่อนออกจากสถานีช้า ๆ เด็ก ๆ ลุกไปขึ้นตรงหน้าต่าง กันหมด

“ อย่ายื่นศีรษะหรือแขนออกไปนะ อันตราย ” น้ำแก้วบอก

รถไฟเริ่มแล่นเร็วขึ้น ๆ บางครั้งก็เปิดหวูดเสียงยาว หวูด...ด...ด...ด ชักชัก...ชักชัก...ชักชัก... ถึงก็ช่าง...ไม่ถึงก็ช่าง...ถึงก็ช่าง...ไม่ถึงก็ช่าง

ฉันพยายามฟังเสียงแล่นของรถไฟว่าเป็นอย่างไรที่ฉันเคยอ่าน หรือฟังจากเพลงหรือเปล่า แต่ฉันว่ายังไงก็ตามฉันจะไม่ยอมให้รถไฟ ถึงก็ช่าง ไม่ถึงก็ช่างเป็นอันขาด เพราะฉันเป็นเช่นนั้นเราก็อดเล่น น้ำตกกันแน่

รถไฟแล่นผ่านถนนรถยนต์บ้าง แล่นผ่านบ้านเรือนบ้าง ผ่าน สะพานบ้าง ผ่านทุ่งนาบ้าง ลมเย็นสดชื่นปะทะหน้า ฉันสูดอากาศ สดชื่นแรง ๆ นื่องนิดทำตามบ้าง

“ แหมมันช่างเป็นวันหยุดที่สดชื่นอะไรเชื่อนี้ ” พระเอกน้อยของเราฟัง

ระหว่างทางที่รถไฟแล่นผ่านไป พวกเรตื้นเต้นที่เห็นควายบ้าง วัวบ้าง ลูกแพะบ้าง น้ำแกว้ชวนให้ดูต้นข้าวเล็กๆ สีเขียวอ่อน น้ำแกว้บอกว่าเราเรียกว่าต้นกล้า น้ำแกว้บอกให้พวกเราลองนึกเปรียบเทียบดูว่า เมื่อเราเห็นต้นกล้าสีเขียวอ่อนที่พลิ้วไหวตามลมนั้น เรานึกถึงอะไรบ้าง ฉันทว่าเหมือนพรมนุ่มๆ น้ำแกว้ชมว่าฉันเข้าใจคิด น้อยว่าเหมือนระลอกคลื่น ส่วนหน้อยกับนิดได้แต่เอียงคอไปเอียงคอมาพยายามจะนึกให้ออก น้ำแกว้ว่าถ้าเราฝึกการสังเกต ฝึกการคิดบ่อยๆ เราจะมีความคิดสร้างสรรค์

รถถึงมวกเหล็กก็ใกล้เที่ยง รถขบวนนี้แยกออกเป็นสองขบวน ขบวนหนึ่งจอดรออยู่ อีกขบวนหนึ่งเลยไปจังหวัดอุบลราชธานี

“ มวกเหล็กเป็นชื่ออำเภอ อยู่ในจังหวัดสระบุรี เป็นวนอุทยานแห่งชาติแห่งหนึ่ง ” น้ำแกว้บอก

เราลงขบวนลงจากรถไฟด้วยความตื่นเต้น

“ เราต้องเดินไปอีกนะ แต่ไม่นานก็ถึง ”

“ ประเดี๋ยวเราไปซื้อข้าวเหนียวเนื้อภายในบริเวณน้ำตกมานั่งกินกันตามธรรมชาติดีไหม คุณ้ำตกไปด้วย คุณเล่นน้ำไปด้วย แล้วเดี๋ยวเราก็เล่นน้ำด้วย ” น้ำแกว้พูด

เราใช้เวลาไม่นานก็เดินถึงบริเวณน้ำตก ผู้คนมาเที่ยวมากมาย เรานั่งกินข้าวเหนียวเนื้อกันด้วยความอร่อย น้ำแกว้เอาตะกร้าใส่ขนม ผลไม้ และน้ำดื่มมาเอง คนอื่นๆ ก็ขนานอาหารมากินเหมือนกัน เพราะฉันเห็นทั้งถุงพลาสติก แก้วน้ำที่ทำด้วยกระดาษ

เปลือกผลไม้ กระดาษทิชชู ทั้งอยู่ตามพื้นดิน ฉันจึงชี้ชวนให้น้ำแก้วดู

“ น้ำแก้วเคยเห็นดอกแก้วกระดาษกับทิชชูไหมครับ ”

“ เคยซี น้ายังเคยทำเลย ” น้ำแก้วคงเข้าใจว่าเป็นดอกไม้ที่ทำด้วยกระดาษ

“ น้ำแก้วเคยทำด้วยหรือครับ พวกต้นแก้วอย่างนั้น ดอกอย่างนั้น ” ฉันพูดประกอบกับชี้มือกราดไปให้ทุกคนดู น้ำแก้วหัวเราะและบอกว่า

“ โห ! หนึ่งนี่หลอกน้ำได้ ดอกอย่างนี้พวกเราไม่ทำหรอกไม่น่าดูเลย ทำให้ธรรมชาติไม่งดงามเลยนะ ”

เราเล่นน้ำบ้าง ไปวิ่งเล่นปีนป่ายตามเนินดินบ้าง สนุกจนลืมเวลากลับ อะไรก็ตามที่เป็นเรื่องเที่ยว เรื่องกิน เรื่องเล่น เด็กชอบทั้งนั้น และสนใจมากกว่าอย่างอื่น แต่ย่าเคยพูดให้ฉันฟังว่า

“ เด็กดีจะต้องหัดฝึกตัวเองให้รู้จักโต ยิ่งอายุมากขึ้น ก็ต้องเก่งมากขึ้น ก็รู้จักคิด รู้จักเหตุผล รู้จักช่วยตัวเอง รู้จักช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ไม่ใช่ทำตัวเท่าทันน้องเล็กอยู่ตลอดเวลา สนใจอยู่แต่เรื่องเล่น เรื่องกิน เท่านั้น ”

เวลาผ่านไปประมาณสามชั่วโมง น้ำแก้วบอกให้พวกเราเตรียมตัวเก็บข้าวเก็บของกลับบ้าน น้อยอิดออดบ่นว่ายังไม่อยากกลับ น้ำแก้วจึงพูดขึ้นว่า

“ ถ้าเด็ก ๆ มัวแต่รีรอชักช้า จะไม่ทันเวลารถไฟออก มีหวังได้นอนที่น้ำตกแน่ ๆ ”

“ ก็ดีซีครับ สนุกดี ” น้อยรีบตอบ

“น้อย ถ้าหนูเป็นเด็กฉลาด หนูจะต้องไม่เห็นแก่ความสนุกสนานเพลิดเพลินจนลืมเวลา ถ้าเราทำอะไรเอาแต่ตามชอบใจ ไม่รู้จักวางแผน ไม่มีการกำหนดเวลา ไม่รู้จักตรงต่อเวลา ชีวิตเราปล่อยไปเรื่อย ๆ เอาแต่สบายตามใจเรา แล้วเราจะอยู่ร่วมกับคนอื่น ๆ ได้อย่างไรกัน นอกจากผลเสียเกิดขึ้นที่ตัวเองแล้ว ยังทำความเดือดร้อนให้กับผู้อื่นด้วย เช่น ตอนนี้ถ้าน้อยมัวแต่โอ้อึ้งซัดซ่า ไม่ทันเวลา ทุกคนก็เดือดร้อนหมดกลับบ้านไม่ทัน โดยเฉพาะการเดินทางโดยรถไฟ เขามีกำหนดเวลา ฉะนั้นผู้โดยสารจะต้องรู้เวลา รับผิดชอบตัวเอง ”

น้อยหน้าจ๋อยลงไป กงสำนักตามที่น่ากลัวว่า

“น้อยขอโทษ ” น้อยหันมายกมือไหว้หน้าแก้ว

“ไม่เป็นไรหรอกจ๊ะ ” น้ำแก้วบอก

“อ้าว ไหนน้ำแก้วเคยบอกว่าอย่าใช้คำว่าไม่เป็นไรงะ ”

น้องนิธิตาม

น้ำแก้วหัวเราะ และพูดทั้งทำยั่วว่า “ไม่เป็นไรในนิทานกับไม่เป็นไรที่น้ำพูดตอนนี้ต่างกันอย่างไร ”

เรากลับถึงบ้านเย็นมากแล้วเกือบใกล้ค่ำ ย่าเคยบอกว่าเวลาอย่างนี้เรียกว่าโพล้เพล้ ทุกคนช่วยกันเอาเสื้อผ้าที่เปียกมาซักมาตาก หลังจากอาบน้ำและรับประทานอาหารเสร็จแล้ว ทุกคนยังคงคุยกันถึงน้ำตกลมวกเหล็กรอย่างสนุกสนาน คนโน้นพูดที่คนนี้พูดที่ต่อกันไปเรื่อย ๆ

น้ำแก้วเลยชวนให้เราเล่นอะไรอย่างหนึ่ง น้ำแก้วให้เราคิดหาประโยชน์ของการไปเที่ยวน้ำตกกันมาคนละหนึ่งอย่าง แล้วต่อจากนั้นก็ให้คิดถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นต่อจากประโยชน์ที่เราคิดไว้ต่อไปอีก ถ้าใครคิดไม่ได้คนนั้นก็แพ้

น้ำแก้วหากระดาดและดินสอมาพร้อมทั้งวาดรูปวงกลมขึ้นหนึ่งวงและเขียนว่า ประโยชน์ของการไปเที่ยวน้ำตก

ฉันบอกว่า “ได้ไปพักผ่อน ”

น้อยบอกว่า “ได้ความรู้ ”

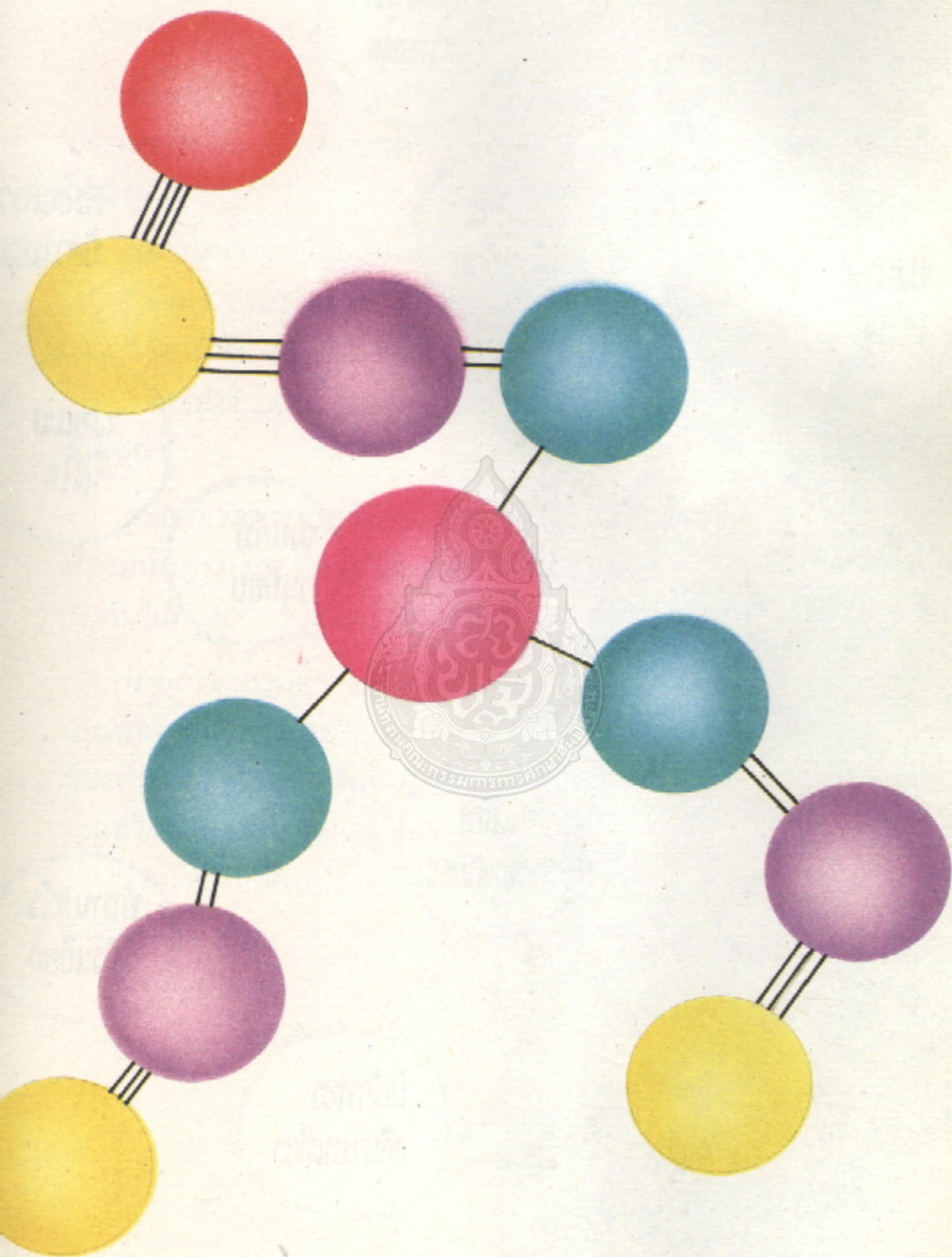
หน้อยบอกว่า “ได้เล่นน้ำ ”

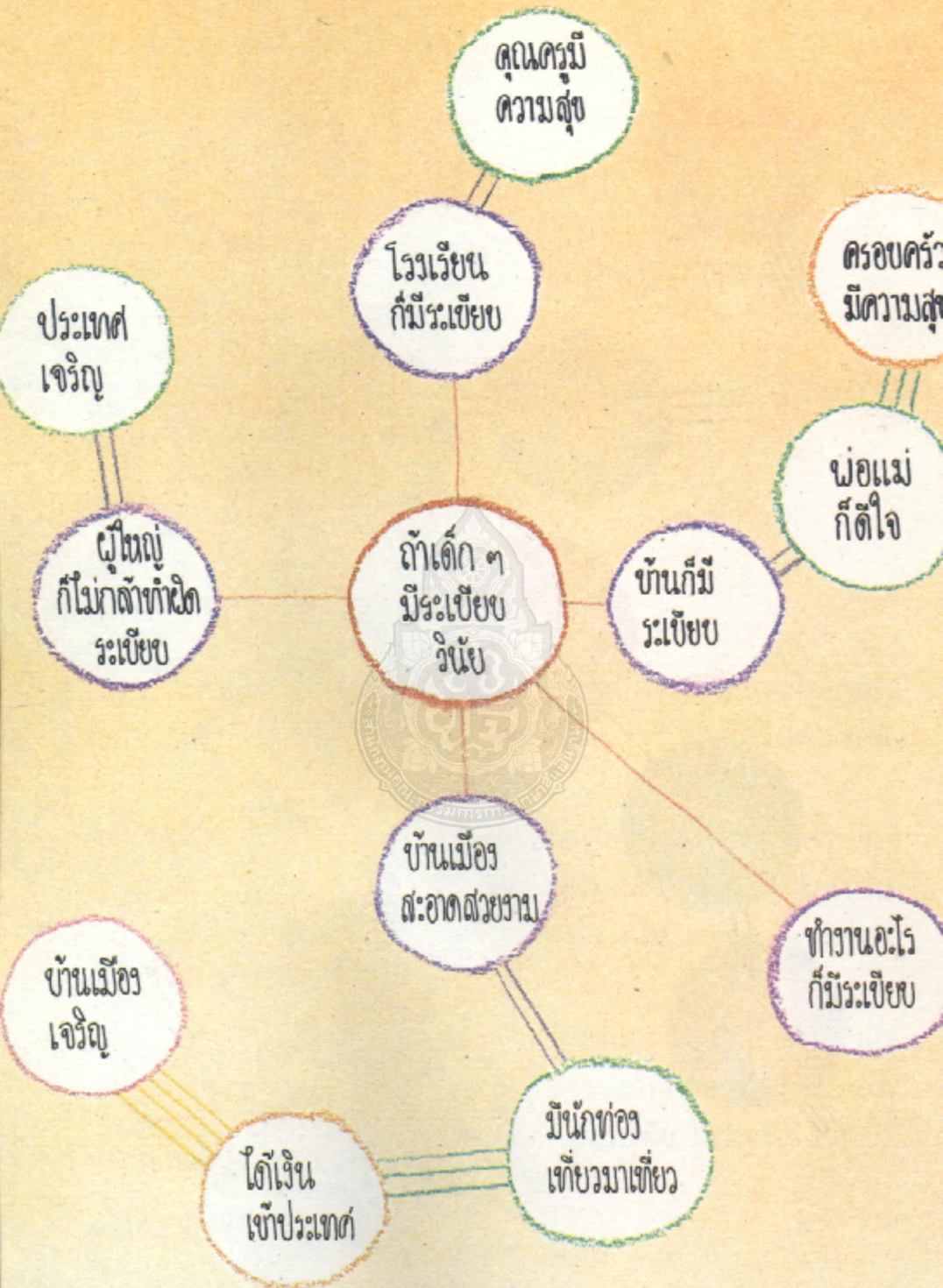
นิดบอกว่า “คิดไม่ออก ”

น้ำแก้วโยงเส้นหนึ่งเส้นออกไปจากวงกลมวงแรก และเขียนคำตอบในวงกลมใหม่ แล้วน้ำแก้วก็ถามอีกว่า “เมื่อได้ไปพักผ่อนแล้วทำให้เกิดประโยชน์อะไรต่อไปอีก ”

เราช่วยกันคิดอยู่พักหนึ่งก็ได้คำตอบออกมาอีกหลายคำตอบ น้ำแก้วก็โยงเส้นต่อจากวงกลมคำตอบเดิมออกไปอีก เป็นลำดับที่หนึ่ง ลำดับที่สอง ลำดับที่สาม... และต่อ ๆ ไป... จนกว่าเราจะหาประโยชน์ที่ตามมาไม่ได้แล้ว

เราชักสนุกกับการคิดที่น้ำแก้วสอนให้เล่น น้ำแก้วเลยตั้งปัญหาใหม่ให้เราคิด และให้เราลองวาดรูปเอาเองตามใจชอบแทนวงกลม น้ำแก้วให้เราทำในปัญหา “ ถ้าเด็ก ๆ มีระเบียบวินัย อะไรจะเกิดขึ้น ” เราช่วยกันคิดได้มาหลายคำตอบทีเดียว

น้ำแก้วหันไปบอกน้อยว่า “ สำหรับน้อย น้าอยากให้คุณลองคิดถึงประโยชน์ของการตรงต่อเวลา และผลเสียของการไม่ตรงต่อเวลามาให้น้ำดูบ้างนะ ”

น้อยยิ้มเห่ๆ และบอกว่า “ น้อยจะเลิกตามใจตัวเองให้ได้ ”

“ น้อยจะคอยร้องเพลง ‘ ตรงต่อเวลา ’ ไว้เตือนใจเสมอ ”

“ ร้องยังงี้ พี่น้อย ” นิดรับถาม

“ ร้องยังงี้...สะอึก ” น้อยทำท่าขยับคอเสื้อและยืดตัวขึ้นเล็กน้อย

ตรงต่อเวลา พวกเราต้องมาให้ตรงเวลา ตรง ตรง ตรงเวลา พวกเราต้องมาให้ตรงเวลา เราเกิดมาเป็นคน ต้องหมั่นฝึกตนให้ตรงเวลา วันคืนไม่คอยท่า วันเวลาไม่เคยคอยใคร...

น้ำแก้วดึงตัวน้อยเข้ามากอดและชมว่าเก่งมาก ๆ แม้ว่าน้อยจะเป็นน้องที่มักจะทำอะไรแหวกแนวอยู่เรื่อย ๆ แต่ฉันว่าน้อยเป็นน้องที่น่ารัก มีความเป็นลูกผู้ชาย ทำผิดก็ยอมรับผิดแล้วพยายามจะแก้ไขตามคำสอนของผู้ใหญ่

“ เอาละ ทุกคนต้องไปนอนกันแล้วตอนนี้ เพราะพรุ่งนี้ต้องไปโรงเรียน ”

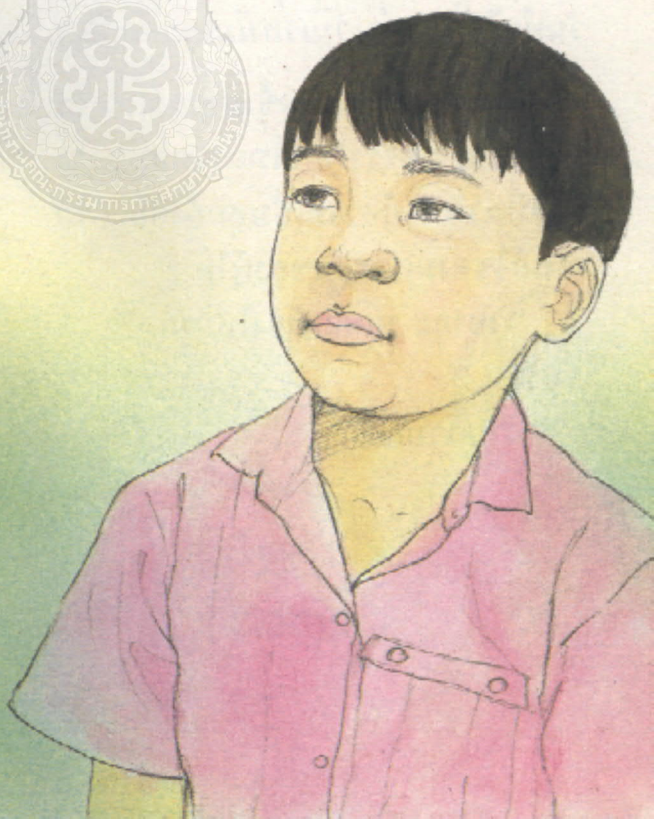
น้ำแก้วบอก

เย็นวันนี้ พ่อเรากลับจากโรงเรียน เราก็พบปู่กับย่าอยู่ที่บ้านแล้ว
 น้ำแกวกำลังเตรียมตัวจะกลับ เพราะต้องรีบไปช่วยที่บ้านดูแลเด็ก
 ที่รับเลี้ยง พวกเราประนมมือสวัสดีน้ำแกวกันทุกคน ปู่กับย่าและเรา
 ทั้งสี่คนเดินออกมาส่งน้ำแกวที่ประตูรั้ว

“ น้ำแกวครับ พวกเรามีอะไรจะให้น้ำแกว ”

“ นี่ครับ... ให้น้ำแกวไปเปิดดูที่บ้านนะครับ ”

น้อยซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นตัวแทนของพวกเรา ยื่นกระดาษที่
 ม้วนไว้ให้น้ำแกว

“ ขอบใจจ้ะ ”

“ ไม่เป็นไรครับ ”

“ ไม่เป็นไรค่ะ ”

ทุกคนตอบพร้อมกับหัวเราะกึกกัก ยกมือโบกให้น้ำแก้ว พร้อมทั้งส่งเสียงดังตามน้ำแก้วไปอีก

“ แล้วน้ำแก้วต้องมาอีกนะ ”

ถ้าน้ำแก้วกลับถึงบ้าน และเปิดกระดานที่พวกเราให้ดูก็จะพบ...

นี่คือเมืองวินัย

หนึ่งเขียน

จอดรถเป็นระเบียบ ไม่รบกวนผู้อื่น

ทหารเดินแถวเป็นระเบียบ

ปิดห้องด้วยศรับ
ผมกลัวตก

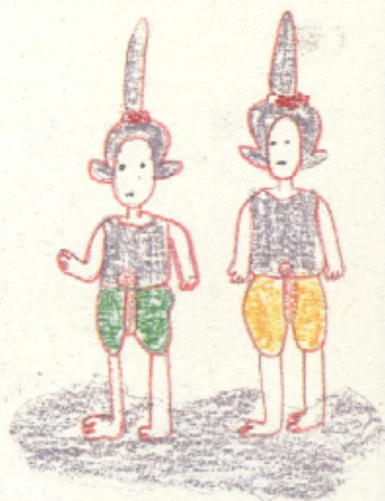
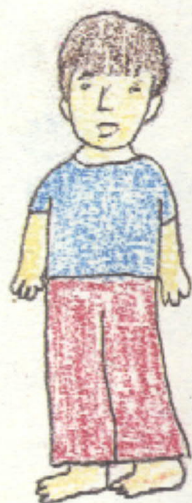
น้อยตรงต่อเวลารับน้ำแก้ว
ไม่ตื่นสาย ไม่บิดขี้เกียจ

ทำการบ้านเสร็จทันเวลา
กลับบ้านตรงเวลาไม่เกดโกล
รับประทานอาหารตรงเวลาคับรับ
ไม่เลื่อนเวลาให้ตัวเองอยู่เรื่อย ๆ
แล้วก็ไม่ได้พูดคำว่า "ไม่เป็นไร"
เราเกิดมาเป็นคนตัวร้อนมันฝึกตน
ให้ตรงเวลา

~~ไม่เป็นไร~~

น้อย

น้ำแก้วครับ หุ่นน้อยจะจำนิทานเรื่องไม่เป็นไร
 ไว้ แล้วจะเอาไปเล่าให้เพื่อนฟังครับ
 นี่คือรูปรภาพจากเรื่องไม่เป็นไร
 สำหรับน้ำแก้ว

แต่... หน้าแก้ว

ถ้าโตขึ้นนิดจะเป็นคนดังอย่างหน้าแก้ว
นิด

อ่านเพิ่มความฉลาด

ระเบียบวินัย	หมายถึง	ข้อบังคับ กฎกติกา ที่สังคมวางไว้ เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติของคน
ตรงต่อเวลา	หมายถึง	การทำงานหรือกิจกรรมอย่างใดอย่าง หนึ่งให้ตรงกับเวลาที่กำหนดไว้
ไม้ระแนง	หมายถึง	ไม้ที่เลื่อยเป็นแผ่นเล็ก ๆ ยาว ๆ ในที่นี้ ใช้นำมาเรียงกันเป็นรั้ว
แดดร่มลมตก	หมายถึง	เวลาตอนเย็นที่แดดอ่อนแล้ว
หอมกรุ่น	หมายถึง	มีกลิ่นหอมอยู่เรื่อย ๆ
วนอุทยาน	หมายถึง	ป่าสงวนที่มีลักษณะธรรมชาติสวยงาม เช่น มีน้ำตก ถ้ำ และทางราชการ ได้ เข้าไปปรับปรุงตกแต่งสถานที่ให้เป็น ที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน
ความคิดสร้างสรรค์	หมายถึง	ความคิดที่ก่อให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ ที่ดีมี ประโยชน์

ลองคิดและเขียนในกระดาดเล่นเช่นหน้า ๓๕, ๓๖

ถ้าทุกคนไม่มีระเบียบวินัย อะไรจะเกิดขึ้น

ถ้าทุกคนไม่รู้จักรตรงต่อเวลา น่าจะเกิดอะไรบ้าง

หากกระดาดมาคนละแผ่น แล้วลองแข่งขันเขียนคำขวัญชวน
ให้ทุกคนมีระเบียบวินัยและตรงต่อเวลา ไปให้คุณครูตัดสิน

คณะกรรมการจัดทำหนังสือชุดพระพุทธศาสนาและจริยธรรม
ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

๑. นายกมล สุดประเสริฐ	ประธานกรรมการ
๒. พระเทพโสภณ (กมล โกวิทโท)	กรรมการที่ปรึกษา
๓. พระโสภณคณาภรณ์ (ระแบบ จิตฉาโน)	กรรมการที่ปรึกษา
๔. นางแม่นมาส ขวลิต	กรรมการที่ปรึกษา
๕. นายสุชีพ ปุญญานุภาพ	กรรมการ
๖. นางสาวสุน อมรวิวัฒน์	กรรมการ
๗. นายเย็นใจ เลหาวิช	กรรมการ
๘. นายสมพร เทพสิทธิ์า	กรรมการ
๙. นายจรัส ดวงธิดาร	กรรมการ
๑๐. นางมาลีณี ฝโลประการ	กรรมการ
๑๑. นายพนิจ สุขะสันต์	กรรมการ
๑๒. นางสาวยุพิน ธาศรี	กรรมการและเลขานุการ
๑๓. นางสาวพรรณงาม เข้มบุญเรือง	กรรมการและ
ผู้ช่วยเลขานุการ
๑๔. นายประเสริฐ รุ่งแสง	กรรมการและ
ผู้ช่วยเลขานุการ

ผู้เรียบเรียง

นางยุพา นันทะไชย

ผู้ตรวจ

นางมาลินี ฝิโลประการ

คณะกรรมการและออกแบบรูปเล่ม

นางสาวยุพิน ธาศรี

นายพินิจ สุขะสันต์

นางสาวพรรณงาม แยมบุญเรือง

นายประเสริฐ รุ่งแสง

ผู้เขียนภาพประกอบ

นายธีระพันธ์ ลอไพบูลย์

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง อนุญาตให้ใช้หนังสือในโรงเรียน

ด้วยกรมวิชาการได้จัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่านชุดพระพุทธศาสนาและจริยธรรม เรื่อง สี่พี่น้อง สำหรับระดับประถมศึกษาชั้น กระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาแล้ว อนุญาตให้ใช้หนังสือนี้ในโรงเรียนได้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๒๕

๗๕๓.

(นายพจนอม แก้วกานัด)
รองปลัดกระทรวงปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

